

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Αρ. Φακ.: Υ.Ο. 13.23.011
Τηλ.: 22601132
Φαξ: 22602746
E-mail: smichael@mof.gov.cy

29 Μαΐου 2018

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Γενικούς Διευθυντές Υπουργείων

Ετοιμασία Κατάστασης Κινδύνων από Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
Διαχείριση δημοσιονομικών κινδύνων

1. Έχω οδηγίες ν' αναφερθώ στο πιο πάνω θέμα και να σας πληροφορήσω τα ακόλουθα.
2. Όπως γνωρίζετε στις 23 Φεβρουαρίου 2014 ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, ο περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμος [Ν. 20(Ι)/2014] ο οποίος ρυθμίζει το πλαίσιο της δημοσιονομικής πολιτικής και παράλληλα ενσωματώνει όλες τις βασικές νομοθετικές ρυθμίσεις στον τομέα των δημοσίων οικονομικών σύμφωνα με το άρθρο 58 του υπό αναφορά Νόμου ο Υπουργός Οικονομικών ετοιμάζει και υποβάλλει Έκθεση Δημοσιονομικών Κινδύνων (Fiscal Risk Statement) μαζί με την κατάθεση του Προϋπολογισμού στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.
3. Μέσα στα πλαίσια αυτά, το Υπουργείο Οικονομικών οφείλει να ετοιμάσει κατάσταση με όλους τους πιθανούς κινδύνους που διατρέχουν τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και που επηρεάζουν τα δημόσια οικονομικά.
4. Σε γενικές γραμμές οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι προέρχονται από διάφορες πηγές όπως π.χ. από μειωμένα έσοδα σε σχέση με τα αναμενόμενα, από ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εγγυήσεις, δάνεια, δικαστικές αποφάσεις, αλλαγή μακροοικονομικών μεγεθών κλπ. Οι κίνδυνοι που αφορούν τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου σχετίζονται κυρίως με αρνητικά ίδια κεφάλαια (negative equity), αρνητικό κεφάλαιο κίνησης (negative working capital), μεγάλες ανελαστικές δαπάνες, μειωμένα έσοδα σε σχέση με τα αναμενόμενα κτλ. Για να μπορέσουν να αξιολογηθούν οι κίνδυνοι αυτοί από το Υπουργείο Οικονομικών επισυνάπτονται τρεις Πίνακες για συμπλήρωση. Ο πρώτος αφορά οικονομικά στοιχεία με βάση τις οικονομικές καταστάσεις για το έτος 2017, καθώς και την υλοποίηση του Προϋπολογισμού του εν λόγω έτους. Ο πίνακας αυτός θα πρέπει να συμπληρωθεί από όλους τους Οργανισμούς είτε έχουν τελικές ελεγχμένες οικονομικές καταστάσεις είτε όχι. Σημειώνεται ότι ο πίνακας 1 έχει διαφοροποιηθεί ελαφρώς σε σχέση με πέρσι και συνοδεύεται από διευκρινίσεις προς συμπλήρωσή του. Ο δεύτερος πίνακας αφορά υποχρεώσεις δανεισμού και ο τρίτος πίνακας αφορά κινδύνους που προέρχονται από δικαστικές αποφάσεις (αγωγές από υπαλλήλους ή και από τρίτους).
5. Στην περίπτωση που υπάρχουν και άλλοι κίνδυνοι οι οποίοι έχουν αρνητική οικονομική επίπτωση στον Οργανισμό πέραν των πιο πάνω, να καταγραφούν σε ξεχωριστή κατάσταση.
6. Σημειώνεται ότι, η αξιολόγηση των κινδύνων θα πρέπει να είναι ο κεντρικός πυρήνας της στρατηγικής διαχείρισης του κάθε οργανισμού, με στόχο οι κίνδυνοι να εντοπίζονται, να παρακολουθούνται, να προσεγγίζονται μεθοδικά και σε συνεχή βάση έτσι ώστε να

ελαχιστοποιούνται. Το επίκεντρο της καλής διαχείρισης είναι η αναγνώριση και ο χειρισμός των κινδύνων έγκαιρα και αποτελεσματικά για επίτευξη των στόχων του οργανισμού. Η αξιολόγηση ξεκινά από τους αρχικούς σχεδιασμούς έτσι ώστε να επισημαίνονται οι τομείς που χρειάζονται περισσότερη προσοχή για να είναι δυνατή η πιο άμεση και γρήγορη αντιμετώπιση των κινδύνων.

7. Το Διοικητικό Συμβούλιο ή ο Επίτροπος του κάθε Οργανισμού θα πρέπει να παρακολουθεί και να ζητά σε τακτά χρονικά διαστήματα την ετοιμασία καταστάσεων που θα παρουσιάζουν:

- τους πιο σημαντικούς κινδύνους που αντιμετωπίζει ο οργανισμός
- την πιθανότητα εμφάνισης των κινδύνων και τις πιθανές επιπτώσεις τους
- μέτρα πρόληψης ή και μείωσης της εμφάνισης του κινδύνου
- μέτρα ελαχιστοποίησης ή/ και αντιμετώπισης των συνεπειών του κινδύνου, αν πραγματοποιηθεί.

8. Η αναγνώριση και ο μετριασμός του κίνδυνου αποτελούν μέρος της ευθύνης του κάθε Διοικητικού Συμβουλίου ή Επιτρόπου. Στη συνέχεια το ΔΣ του οργανισμού οφείλει να ενημερώνει σε τακτά χρονικά διαστήματα τα αρμόδια Υπουργεία για τους κινδύνους και τις επιπτώσεις που αυτοί έχουν στον οργανισμό και την οικονομία / κοινωνία και τα μέτρα που λήφθηκαν για μετριασμό του κινδύνου.

9. Παρακαλώ η παρούσα επιστολή μαζί με τα επισυναπτόμενα της να σταλούν σε όλα τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου που βρίσκονται κάτω από την αρμοδιότητα σας για να ετοιμάσουν έγκαιρα τις καταστάσεις με τους δημοσιονομικούς κινδύνους. Οι καταστάσεις θα υποβληθούν στη Διεύθυνση Προϋπολογισμού, στην ηλεκτρονική διεύθυνση ichamberlain@mof.gov.cy **όχι αργότερα από τις 29/6/2018**. Οι Πίνακες βρίσκονται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών όπου και μπορούν να τύχουν ηλεκτρονικής επεξεργασίας.

10. Τέλος σημειώνεται ότι η/οι κατάσταση/σεις θα πρέπει να αποστέλλονται στο Υπουργείο Οικονομικών ηλεκτρονικά σε **excel** μορφή και **όχι σε pdf** χωρίς οποιαδήποτε διαφοροποίηση των στηλών και των γραμμών του αρχείου στην πιο πάνω ηλεκτρονική διεύθυνση.

11. Είμαστε στη διάθεση σας για οποιαδήποτε πρόσθετη πληροφορία χρειαστείτε.

(Σταύρος Α. Μιχαήλ)
για Γενικό Διευθυντή
Υπουργείου Οικονομικών

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ/ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2017

Εκπαιδευτική Ενότητα Ονομασία Καταστάσεις	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Τετράετες Υποχρεώσεις (Current Liabilities)				Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Long Term Liabilities)				20																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
																		Άλλα δάνεια από Κυβέρνηση	Άλλα δάνεια	Τραπεζογ Υποχρεώσε ες προς Κυβέρνηση	Άλλες υποχρεώσε ες προς Κυβέρνηση	Άλλες υποχρεώσε ες προς Κυβέρνηση	Άλλες υποχρεώσε ες προς Κυβέρνηση	Άλλα δάνεια	Τραπεζογ Υποχρεώσε ες προς Κυβέρνηση		Άλλες υποχρεώσε ες προς Κυβέρνηση	Άλλες υποχρεώσε ες προς Κυβέρνηση																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
Τοποθεσία συμμετοχών Κρατικής Χαρτίρας (€ εκ.)	Μείζον τάμνο, επι φύλαξη επενδύσεων (EBITDA) (€ εκ.)	Κόστος πρό τιμολογίου αφ' ου (Net profit after tax) (€ εκ.)	Μεταβολή από απομείωση (€ εκ.)	Αριθμός προσλαμβαν όμενων συμμετοχών (€ εκ.)	Παραβίαση Κρατικής Χαρτίρας (€ εκ.)	Κόστος πρό τιμολογίου αφ' ου (Net profit after tax) (€ εκ.)	Κυκλοφορούν Επενδύσε ς (€ εκ.)	Ταμνογ Υποχρεώσε ες (€ εκ.)	Ανταμείβ οντες (€ εκ.)	Σύνολο Δανείων (€ εκ.)	Καθαρό τάμνο (Net debt less cash) (€ εκ.)	Πίνακ ας (€ εκ.)	Κυκλοφορούν Επενδύσε ς (€ εκ.)	Ταμνογ Υποχρεώσε ες (€ εκ.)	Ανταμείβ οντες (€ εκ.)	Σύνολο Δανείων (€ εκ.)	Καθαρό τάμνο (Net debt less cash) (€ εκ.)	Άλλα δάνεια από Κυβέρνηση	Άλλα δάνεια	Τραπεζογ Υποχρεώσε ες προς Κυβέρνηση	Άλλες υποχρεώσε ες προς Κυβέρνηση	Άλλες υποχρεώσε ες προς Κυβέρνηση	Κρατική Ενέργεια (31/12/2017) (€ εκ.)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΤΕ 2017																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												

Διευκρινίσεις για τον Πίνακα 1

1. **Ελεγμένες / Μη Ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις:** Επιλέξτε από το μενού επιλογής ανάλογα.
2. **Βάση ετοιμασίας οικονομικών καταστάσεων:** Επιλέξτε από το μενού επιλογής τη βάση ετοιμασίας των οικονομικών καταστάσεων του Οργανισμού («Accrual basis» or «Cash basis» or «Other»). Εάν η επιλογή είναι «Other», να δίνονται λεπτομέρειες υπό μορφή σημείωσης.
Επισημαίνεται ότι θα πρέπει να συμπληρωθεί ολόκληρος ο Πίνακας ανεξάρτητα από τη βάση ετοιμασίας των οικονομικών καταστάσεων.
3. **Ύψος κρατικής χορηγίας:** Αφορά στο ύψος της κρατικής χορηγίας που λήφθηκε μέσα στο έτος (cash basis).
5. **Έσοδα μη συμπεριλαμβανομένης Κρατικής Χορηγίας:** Το ποσό περιλαμβάνει τα έσοδα χρηματοδότησης (gross) για το έτος σύμφωνα με τις οικονομικές καταστάσεις.
- 6 & 7. **EBITDA & Net Profit after Tax:** Διευκρινίζεται ότι στην περίπτωση των οργανισμών που δεν ασκούν εμπορική δραστηριότητα/ μη κερδοσκοπικών οργανισμών, η αναφορά σε κέρδος (profit)/ζημιά (loss) αφορά στο πλεόνασμα (surplus)/έλλειμμα (deficit), αντίστοιχα. Επισημαίνεται ότι, στην περίπτωση accruals basis, το ποσό που καταχωρίζεται ως «Net Profit after Tax» είναι **πριν** τα «Λοιπά συνολικά έσοδα που δεν θα επαναταξινομηθούν στα κέρδη/ζημίες σε μεταγενέστερες περιόδους» (πχ αναλογιστική ζημιάς/κέρδη).
8. **Μισθολόγιο:**
Στην περίπτωση accrual basis, καταχωρίζεται το συνολικό κόστος προσωπικού εξαιρουμένων των επιβαρύνσεων για συνταξιοδοτικά ωφελήματα και ωφελήματα σε εργοδοτούμενους που απασχολούνται με σύμβαση (πχ εργοδοτούμενοι αορίστου χρόνου, Γενικοί Διευθυντές με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου).
Στην περίπτωση cash basis, καταχωρίζεται το συνολικό κόστος προσωπικού εξαιρουμένων των συντάξεων/ εφάπαξ και των φιλοδωρημάτων σε εργοδοτούμενους που απασχολούνται με σύμβαση (πχ εργοδοτούμενοι αορίστου χρόνου, Γενικοί Διευθυντές με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου), καθώς και των ποσών που καταβλήθηκαν για μεταφορά της συντάξιμης υπηρεσίας σε άλλα Σχέδια / Ταμεία Συντάξεων.
9. **Αριθμός Προσωπικού:** Δηλώνεται ο συνολικός αριθμός των υπηρετούντων στις 31 Δεκεμβρίου 2017.
10. **Πληρωθείσες Συντάξεις:** Καταχωρίζεται το ποσό των συντάξεων που καταβλήθηκε κατά τη διάρκεια του έτους (περιλαμβανομένων των συντάξεων χρείας). **Δεν περιλαμβάνονται** τα ποσά που καταβλήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους και αφορούν εφάπαξ/φιλοδωρήματα και αποζημιώσεις για μεταφορά συντάξιμης υπηρεσίας άλλα Σχέδια / Ταμεία Συντάξεων.
Τα ποσά που καταβλήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους και αφορούν φιλοδωρήματα/εφάπαξ και αποζημιώσεις για μεταφορά συντάξιμης υπηρεσίας, καθώς και ο αριθμός των συνταξιούχων του Οργανισμού σας (περιλαμβανομένων των δικαιούχων συντάξεων χρείας) στις 31 Δεκεμβρίου 2017, να δηλώνονται υπό μορφή σημείωσης.

11. Κόστος φιλοδωρημάτων σε εργαζομένους που απασχολούνται με σύμβαση: Αφορά εργοδοτούμενους αορίστου χρόνου, Γενικούς Διευθυντές με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου κλπ. Ανεξάρτητα από τη βάση ετοιμασίας των οικονομικών καταστάσεων, καταχωρίζεται το ποσό των φιλοδωρημάτων που καταβλήθηκε κατά τη διάρκεια του έτους στους εργοδοτούμενους που αποχώρησαν από την υπηρεσία.

14. Τακτικές/ Διοικητικές δαπάνες για το 2017: Αφορά στο σύνολο των τακτικών/ διοικητικών δαπανών με βάση την υλοποίηση του προϋπολογισμού στις 31/12/2017.

15. Αναπτυξιακές δαπάνες για το 2017: Αφορά στο σύνολο των αναπτυξιακών δαπανών με βάση την υλοποίηση του προϋπολογισμού στις 31/12/2017.

16. Σύνολο Δαπανών για το 2017: Αφορά στο σύνολο των τακτικών/διοικητικών και των αναπτυξιακών δαπανών (στήλες 14+15) με βάση την υλοποίηση του προϋπολογισμού στις 31/12/2017 (συμπεριλαμβανομένων κεφαλαιουχικών δαπανών).

17. Καθαρό χρέος (Net debt less cash): Δάνεια μείον καταθέσεις σε τράπεζες και μετρητά στο χέρι. Διευκρινίζεται ότι σε περίπτωση που δεν υπάρχει δανεισμός τότε το καθαρό χρέος να καταχωρίζεται ως μηδενικό.

18. Τρέχουσες υποχρεώσεις: Διευκρινίζεται ότι στις «Άλλες υποχρεώσεις προς Κυβέρνηση» περιλαμβάνονται και οι οφειλές για Κοινωνικές Ασφαλίσεις, ΦΠΑ, Αμυντική Εισφορά κλπ.

19. Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις: Διευκρινίζεται ότι στις υποχρεώσεις για «Ταμεία/Σχέδια Συντάξεων, Προνοίας» καταχωρίζεται το ποσό που αφορά στην υποχρέωση για συνταξιοδοτικά ωφελήματα καθώς και στην καταβολή φιλοδωρήματος σε εργοδοτούμενους που απασχολούνται με σύμβαση (παρούσα αξία υποχρέωσης).

Σημειώνεται ότι τα στοιχεία για τα δάνεια που περιλαμβάνονται στις στήλες 18 και 19 θα πρέπει να συνάδουν με τον Πίνακα 2 των συγκεντρωτικών δανείων. Σημειώνεται ότι στον συγκεντρωτικό πίνακα θα πρέπει να περιληφθούν και τα δάνεια από την κυβέρνηση.

Όπου πιστεύετε ότι λόγω της φύσης του Οργανισμού χρειάζεται κάποια διευκρίνιση από μέρους σας, παρακαλώ όπως εισάγετε τα απαραίτητα σχόλια στα αντίστοιχα πεδία του πίνακα (insert comment).

Οργανισμός:.....

Υφιστάμενα Δάνεια - Υπόλοιπα και δόσεις

A/A	Τράπεζα/Οργανισμός	Σκοπός Δανείου	Επιτόκιο δανεισμού %	Διευκρινίστε εάν σταθερό ή κυμαινόμενο	Έτος Σύναψης	Έτος Αποπληρ ωμής	Εγγυημένο από το Κράτος; ΝΑΙ/ΟΧΙ	Υπόλοιπο Δανείου στις 31/12/2017 €	Καθυστερήσεις (κεφάλαιο και τόκοι) στις 31/12/2017 €	Δόσεις 2017 Κεφάλαιο +Τόκοι €	Δόσεις 2018 Κεφάλαιο +Τόκοι €	Δόσεις 2019 Κεφάλαιο +Τόκοι €	Δόσεις 2020 Κεφάλαιο +Τόκοι €	Δόσεις 2021 Κεφάλαιο +Τόκοι €
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
ΣΥΝΟΛΟ									0	0	0	0	0	0

Νέα Δάνεια από 1/1/2019

A/A	Τράπεζα/Οργανισμός	Σκοπός Δανείου	Επιτόκιο δανεισμού %	Διευκρινίστε εάν σταθερό ή κυμαινόμενο	Έτος Σύναψης	Έτος Αποπληρ ωμής	Εγγυημένο από το Κράτος; ΝΑΙ/ΟΧΙ	Αρχικό Ποσό Δανείου €	2019 Αναλήψεις €	Δόσεις 2019 Κεφάλαιο +Τόκοι €	2020 Αναλήψεις €	Δόσεις 2020 Κεφάλαιο +Τόκοι €	2021 Αναλήψεις €	Δόσεις 2021 Κεφάλαιο +Τόκοι €
17														
18														
19														
20														
21														
22														
23														
24														
25														
26														
ΣΥΝΟΛΟ									0	0	0	0	0	0

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ/ΠΙΘΑΝΟΝ ΝΑ ΠΡΟΚΥΨΟΥΝ ΑΠΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ *
(το ύψος της αγωγής που θα περιληφθεί στον πίνακα θα πρέπει να ξεπερνά το ποσό των €20.000)

Οργανισμός:.....

α. Από αγωγές υπαλλήλων

Α/Α	Αριθμός Αγωγής	Λόγος Αγωγής	Πιθανή Αποζημίωση **				
			€				
			2018	2019	2020	2021	2022+
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							

β. Από αγωγές τρίτων

Α/Α	Αριθμός Αγωγής	Λόγος Αγωγής	Πιθανή Αποζημίωση **				
			€				
			2018	2019	2020	2021	2022+
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							

* Περιλαμβάνονται όλες οι δικαστικές διαδικασίες (αγωγές, προσφυγές, εφέσεις, διαιτησίες)

** Να μην περιλαμβάνονται δικαστικά έξοδα